

Svar på regeringsuppdrag

Rapport – Uppdrag att planera för administrativa sanktioner i socialförsäkringen

Försäkringskassan 2025

Datum: 2025-03-03

Uppdrag att planera för administrativa sanktioner i socialförsäkringen

S2024/02241

Innehåll

Sammanfattning	3
Om uppdraget.....	3
Utgångspunkter för analysen – Försäkringskassans bild av genomförandet.....	4
Förväntade ärendevolymer	6
Förväntade kostnader för handläggning av sanktioner	10
Kostnader för införandet.....	12
It-kostnader förknippade med införandet av sanktioner.....	13
Undanträngningseffekter.....	16
Möjlig förberedelse- och införandeplan.....	16
Sammanfattning av konsekvenser för Försäkringskassan	19

Sammanfattning

Försäkringskassan redovisar de analyser och bedömningar som myndigheten har gjort med anledning av förslagen från utredningen En effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott (S 2024:C). I redovisningen beskrivs myndighetens antaganden om kommande volymer för de nya administrativa sanktionerna och i vilken takt som dessa kan användas. De uppskattade förvaltningskostnaderna uppgår till 100–150 miljoner kronor per år, vilket redovisas översiktligt i följande tabell.

Tabell 1 Förvaltningskostnader* (miljoner kronor) – totalt

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Summa sanktionsavgifter	7	63	95	94	93	93	88	78
Summa avstängning	3	38	55	44	43	43	37	28
Total summa	10	101	150	138	137	136	124	106

* 2024 års prisnivå

Redovisningen ger inte en fullständig bild av de sammanlagda statsfinansiella konsekvenserna, eftersom myndigheten inte har kunnat bedöma de preventiva effekterna av förslagen.

Om uppdraget

Regeringen har uppdragit åt Försäkringskassan att fördjupa vissa av de analyser och bedömningar som myndigheterna har bistått utredningen En effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott (S 2024:C) med under utredningens gång.

Med utgångspunkt i utredningens analyser och bedömningar ska Försäkringskassan enligt uppdraget göra en fördjupad analys och bedömning av

- behovet av utveckling av it-stöd inklusive anpassningar i befintligt it-stöd samt kostnader för utveckling, driftsättning och förvaltning,
- behovet av övriga verksamhetsanpassningar,
- konsekvenser för myndigheten, och
- hur administrationen av ett system med administrativa sanktioner kan utformas för att så långt som möjligt rymmas inom befintliga ekonomiska ramar.

Försäkringskassan ska vidare, enligt uppdraget, lämna en utförlig redovisning av samtliga kostnader som ett system med administrativa sanktioner kan medföra avseende it-utveckling, införande och förvaltning, samt framtida kostnader till följd av eventuella undanträngningseffekter. Myndigheten ska även föreslå en möjlig förberedelse- och införandeplan.

Förutsättningar för uppdraget

Försäkringskassan vill betona att föreliggande redovisning är vad som har kunnat tas fram givet förutsättningarna för uppdragets genomförande. Dels har tiden varit mycket knapp, dels är omständigheterna fortsatt oklara. Redovisningen lämnas innan utredningens förslag har presenterats och utformningen av förslagen kan komma att förändras under lagstiftningsprocessen. Myndigheten återkommer därför gärna med en mer grundlig genomgång av uppskattningarna.

Utgångspunkter för analysen – Försäkringskassans bild av genomförandet

Utredningen väntas lämna förslag om en sanktionsväxling inom socialförsäkringen, med administrativa sanktionsavgifter och förmånsspecifik avstängning i stället för straffrättsliga sanktioner. Eftersom utredningens förslag, i de delar som presenteras i mars 2025, omfattar merparten av Försäkringskassans förmåner kan de antas påverka i stort sett hela Försäkringskassan i varierande grad.

Försäkringskassan tar här inte ställning till förslagets utformning. För att göra de fördjupade analyser som regeringen har uppdragit Försäkringskassan att göra behöver myndigheten emellertid göra vissa antaganden om hur förslagen kan komma att påverka verksamheten.

Anmälningsskyldighet

Sanktionsväxlingen innebär att myndighetens anmälningsskyldighet vid misstänkt bidragsbrott begränsas till om det kan misstänkas att ett grovt bidragsbrott har begåtts. Misstanke om andra bidragsbrott får anmälas om det finns särskilda skäl. Omständigheterna i det enskilda fallet ska beaktas.

Sanktionsavgifter

Enligt förslagen ska Försäkringskassan besluta om en sanktionsavgift för den som har lämnat en oriktig uppgift eller inte har fullgjort en skyldighet att lämna uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden. Den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten att fullgöra uppgifts- eller anmälningsskyldigheten ska också ha lett till en felaktig utbetalning från myndigheten. En annan förutsättning är att den felaktiga utbetalningen omfattas av ett beslut om återbetalning, som avser just den som har lämnat oriktiga uppgifter eller inte har fullgjort sin skyldighet. Återkravet ska inte heller ha eftergetts helt.

Sanktionsavgiften ska sättas ned om det är oskäligt att avgiften tas ut med fullt belopp. Utredningen nämner att omständigheter som ska beaktas till exempel är att felaktigheten kan antas bero på ålder eller hälsa. Sanktionsavgiften kan också sättas ned om den inte står i rimlig proportion till det fel som den enskilde har gjort.

Sanktionsavgift ska, som Försäkringskassan uppfattar saken inte beslutas i ärenden

1. som avser slutavstämning av bostadsbidrag¹ eller slutlig sjukersättning för försäkrade som senast för juli 2008 beviljats icke tidsbegränsad sjukersättning².
2. där den enskilde inte har orsakat den felaktiga utbetalningen genom att lämna en oriktig uppgift eller inte fullgjort sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet. Det innebär också att återkrav i fråga om bilstöd ska exkluderas när återkravet görs med stöd av 52 kap. 23 § socialförsäkringsbalken (2010:110), SFB.
3. som hanteras som brott mot bidragsbrottslagen. Beroende på vad utfallet av polisanmälan blir kan det dock ändå bli aktuellt för Försäkringskassan att besluta om sanktionsavgift i en del av dessa ärenden.
4. där den enskilde har gjort en frivillig rättelse.
5. där återkravet inte ställs till den som har lämnat oriktiga uppgifter eller inte har fullgjort sin skyldighet (till exempel när en god man har lämnat oriktiga uppgifter och återkravet ställs till förmånstagaren).

¹ I dag riktas ett stort antal av myndighetens återkrav till personer som har haft bostadsbidrag, när det slutgiltiga bostadsbidraget har fastställts enligt 98 kap. 6 § SFB. Försäkringskassan har tolkat utredningens förslag som att den slutliga avstämningen (som görs maskinellt) inte ska inkluderas. Däremot har vi i beräkningarna inkluderat de vanliga återkrav som beslutats för felaktigt utbetalt bostadsbidrag.

² Enligt 37 kap. 14 § SFB.

6. som träffas av bestämmelsen om preskription. Förslaget är att ett ärende preskriberas efter fem år.³

Förfarandet med administrativa sanktionsavgifter som beslutas på grund av felaktiga utbetalningar ska i så stor utsträckning som möjligt samordnas med förfarandet med återbetalning.

Förmånsspecifik avstängning

Enligt utredningens förslag får en enskild stängas av från en förmån om denne medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat en oriktig eller vilseledande uppgift. Det gäller även om den enskilde medvetet eller av grov vårdslöshet har underlåtit att lämna uppgifter av betydelse för bedömningen av frågan om ersättning, eller har underlåtit att anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på ersättningen.

Ett beslut om avstängning från en förmån förutsätter emellertid inte ett felaktigt beslut om ersättning eller en felaktig utbetalning. Det räcker att den enskilde har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, eller att denne har underlåtit att anmäla ändrade förhållanden.

Enligt utredningen ska det dock vara höga krav för att stänga av någon från en förmån och avstängning ska vara en proportionerlig åtgärd.

För att uppskatta den mängd ärenden som kan komma att bli aktuella för avstängning i framtiden utgår Försäkringskassan från den mängd ärenden som i dag polisanmäls, eftersom det kan förutsättas att sådana fall lever upp till de högre kraven som utredningen nämner. I och med att utredningens förslag innebär en sanktionsväxling bör samtliga ärenden som inte längre ska prövas straffrättsligt utredas i fråga om den nya administrativa sanktionen avstängning.

Alla utredningar kommer dock inte att leda till beslut om avstängning. Antalet ärenden som kommer att omfattas av avstängning beror på hur utredningens förslag kommer att genomföras i praktiken och de nya bestämmelserna ska brytas mot andra viktiga intressen såsom barnrättsperspektivet.

Ett beslut om avstängning ska enligt utredningens förslag innebära att den som beslutet avser inte har rätt till förmånen under avstängningstiden. I den här redovisningen utgår vi därför ifrån att ansökningar från personer som är avstängda från förmånen inte kommer att behöva utredas alls, när ansökan avser avstängningstiden.

Ikraftträdande

De administrativa sanktionerna avser överträdelse begångna efter reformens ikraftträdande, den 1 juli 2026 enligt utredningens förslag.

De administrativa sanktionerna är tänkta att hanteras tillsammans med återkravs- respektive kontrollverksamheten, med andra ord inom verksamheter som i huvudsak arbetar med ärenden där felaktiga utbetalningar redan har skett. Under 2023 och 2024 när myndigheten var i en sämre ekonomisk situation byggdes stora balanser upp inom dessa verksamheter. Därmed är det viss eftersläpning av ärenden, som myndigheten arbetar med att åtgärda. Det kommer således att ta några år innan myndigheten enbart hanterar ärenden som berörs av de nya regelverken.

I beräkningarna nedan finns antaganden om i vilken takt som volymerna av administrativa sanktioner kommer att öka.

³ Detta påverkar dock inte beräkningarna för de närmaste åren.

Avgränsningar

Försäkringskassan bedömer att reformen kommer att minska de felaktiga utbetalningarna. Myndigheten har dock inte inom ramen för detta uppdrag kunnat analysera hur omfattande avskräckande effekterna kan tänkas bli. Inte heller utredningen har gjort någon fördjupad analys av vad reformen kan innebära inom olika förmåner. I beräkningarna nedan har vi därför inte inkluderat framtida minskningar av oriktigt uppgiftslämnande och icke fullgjord anmälningsskyldighet.

Vi har inte heller bedömt hur handläggningen av de förmånerna kan komma att påverkas i övrigt. Det kan till exempel handla om att antalet onödiga anmälningar om ändrade förhållanden kan komma att öka.

Det nya regelverket möjliggör för Försäkringskassan att använda uppgifter om att en enskild har fått beslut om administrativ sanktion som underlag för att ta fram riskprofiler och göra urval till kontroller. Kostnader för att utveckla sådana riskprofiler ingår inte i de beräknade kostnaderna.

Inom ramen för detta uppdrag har det inte funnits utrymme att undersöka vilka möjligheter till förändrade arbetssätt som följer av den tekniska utvecklingen. I det fortsatta arbetet med förberedelser, när vi har tagit del av de skarpa förslagen, avser myndigheten att analysera hur en högre grad av tekniskt stöd bör användas för att effektivisera handläggningen av de administrativa sanktionerna.

Förväntade ärendevolymer

Försäkringskassan kommer att göra 700–800 polisanmälningar i framtiden för aktuella förmåner

För att bedöma framtida volymer av polisanmälningar utgår vi från samtliga polisanmälningar som myndigheten har gjort de senaste åren. Under 2024 gjordes polisanmälan i cirka 6 300 ärenden. Ett ärende kan omfatta mer än en förmån och om antalet polisanmälningar per förmån summeras blir det totalt cirka 8 600 polisanmälningar under året.

Tabell 2 Antal polisanmälningar fördelat per förmån

Förmån	2022	2023	2024
Aktivitetsersättning	6	13	20
Aktivitetsstöd, etableringsersättning och utvecklingsersättning (ASUEEE)	931	986	1 084
Assistansersättning	76	56	56
Barnbidrag inkl. flerbarnstillägg	1 187	1 445	1 829
Bostadsbidrag	883	917	832
Föräldrapenning	1 337	1 421	1 532
Omvårdnadsbidrag	24	55	67
Sjukersättning	168	142	141
Sjukpenning	504	421	530
Statligt tandvårdsstöd	13	26	33
Tillfällig föräldrapenning	1 686	1 802	1 748
Underhållsstöd	384	408	423
Övriga förmåner	9	356	264
Totalt	8 113	8 048	8 559

Källa: tabell 79 i Försäkringskassans årsredovisning för 2024 samt uppgifter om statligt tandvårdsstöd.

Av polisanmälningarna avser cirka 1 100 de arbetsmarknadspolitiska förmånerna (ASUEEE), som inte ingår i denna reform, det vill säga cirka 7 500 polisanmälningar omfattar nu aktuella förmåner. Vi tar inte hänsyn till att de arbetsmarknadspolitiska

förmånerna är föremål för fortsatt utredning och kan komma att omfattas av de nya reglerna framöver.

Andelen fällande domar för bidragsbrott där den enskilde fälls för grovt bidragsbrott är mycket låg. Antalet polisanmälningar framöver beror därför framför allt på vad som kommer att betraktas som särskilda skäl.

Försäkringskassan uppskattar att grova brott och särskilda skäl sammanlagt kan komma att handla om 500 anmälningar per år, inledningsvis, för de förmåner som berörs av reformen. Till följd av internt utvecklingsarbete samt pågående reformer bedömer vi att det kan röra sig om **700–800 anmälningar** per år, på några års sikt.

Eftersom polisanmälan i den första delen av perioden efter reformens ikraftträdande behöver göras för ärenden som avser tiden före sanktionsväxlingen kommer antalet polisanmälningar att sjunka långsamt från dagens nivåer. Under det andra halvåret 2026 uppskattar vi att ett något mindre antal ärenden kan polisanmälas med hänvisningen till anmälningsskyldigheten utifrån de nya reglerna. Framför allt är det möjligt när det gäller nya ärenden där oriktiga eller vilseledande uppgifter upptäcks innan något felaktigt beslut fattas och för ärenden där ändrade förhållanden inte har anmälts.

Tabell 3 Uppskattat antal ärenden som polisanmäls kommande år

År	Antal polisanmälningar			Totalt
	Gamla (exkl. ASEEUE)	Nya	ASEEUE	
2026	5 000	100	1 100	6 200
2027	3 600	400	1 100	5 100
2028	500	500	1 100	2 100
2029		750	1 100	1 850
2030		750	1 100	1 850

Försäkringskassan kommer att fatta 51 000–56 000 beslut om sanktionsavgift per år

För att bedöma volymerna inom sanktionsavgifter utgår vi från antalet beslut om återkrav under 2024, som inte har eftergetts helt. För de förmåner som omfattas av SFB var antalet 120 024 det gångna året.⁴

Från dessa ska ett antal ärenden exkluderas från beslut om sanktionsavgift, enligt beskrivningen ovan i avsnittet om utgångspunkter för analysen.

1. Ärenden som avser slutavstämning av bostadsbidrag eller slutlig sjukersättning. Dessa utgör drygt hälften av samtliga återkrav som myndigheten ställde i fjol och ingår inte i den fortsatta beräkningen.
2. Ärenden där det inte är den enskilde som har orsakat den felaktiga utbetalningen. Kvarstår gör de återkrav som kunden har orsakat och siffrorna för 2024 anges i tabellen.

Tabell 4 Antal återkrav 2024 orsakade av kunden

Förmån	Antal återkrav orsakade av kunden
Aktivitetsersättning	226
Assistansersättning	359

⁴ Antalet inkluderar inte felaktiga utbetalningar som hanterats enligt nuvarande beloppsgräns på 2 000 kronor.

Barnbidrag	8 459
Bostadsbidrag exkl. slutavstämning	2 734
Föräldrapenning	9 293
Omvårdnadsbidrag	391
Sjukersättning	415
Sjukpenning	4 819
Statligt tandvårdsstöd	–
Tillfällig föräldrapenning	4 870
Underhållsstöd	5 516
Övriga förmåner (exkl. ASUEEE)	6 549
Totalt	43 631

Under fjolåret orsakades alltså knappt 44 000 återkrav av kunden. I tabellen ingår knappt 200 återkrav inom bilstöd som handlar om att den försäkrade har sålt bilen, vilka ska exkluderas.

Tolkningen av uppgifterna från 2024 behöver ta hänsyn till den ekonomiska situation som myndigheten befann sig i då, och det lägre antalet anställda. Återbetalningsverksamheten har tillförts resurser inför 2025 och antalet återkrav torde därmed öka framöver. Därutöver bedöms antalet ärenden som inkommer från Utbetalningsmyndigheten uppgå till drygt 6 000 ärenden årligen om några år. Vi utgår därmed från 50 000–55 000 återkrav per år som orsakas av den enskilde.

3. Ärenden som hanteras som brott mot bidragsbrottslagen, och som inte heller återlämnas till myndigheten. Vi uppskattar att av de 700–800 polisanmälningar som beräknas för nämnda förmåner kommer cirka 100 att återlämnas till Försäkringskassan, medan övriga inte blir ärenden om sanktionsavgift.

4. Ärenden där den enskilde har gjort en frivillig rättelse, uppskattningsvis 400–500 ärenden.

5. Ärenden där återkravet inte ställs till den som agerat felaktigt, uppskattningsvis 400–500 ärenden.

Slutsatsen blir att sanktionsavgift ska beslutas för 48 500–53 500 ärenden per år för de förmåner som omfattas av SFB.

Till detta tillkommer statligt tandvårdsstöd som tidigare har haft i storleksordningen 2 000 återkrav på ett år. Givet de ökade kontrollmöjligheter som ska beslutas i fråga om det statliga tandvårdsstödet bedömer Försäkringskassan att antalet återkrav kan komma att öka till 2 500 återkrav årligen. Samtliga dessa beror på att vårdgivaren, det vill säga den enskilde, har lämnat oriktiga uppgifter eller inte har fullgjort sin uppgiftsskyldighet. Därmed uppskattar myndigheten att sanktionsavgift ska beslutas för 2 500 ärenden per år för det statliga tandvårdsstödet. Då dessa återkrav hanteras separat inom myndigheten anges dessa separat i kostnadsberäkningarna.

Totalt innebär detta att myndigheten räknar med **51 000–56 000 ärenden** om sanktionsavgift per år.

Antalet ärenden med återkrav som omprövas per år har de senaste åren rört sig mellan 2 600–3 100. Vi bedömer att ytterligare 3,5 procent av de som får sanktionsavgift kommer att begära omprövning. Det innebär en ökning med cirka 1 900 ärenden för Försäkringskassan att hantera. I många av dessa omprövningar är det troligen två beslut

som kommer att prövas, både återkrav och sanktionsavgift. I nuvarande omprövningar tillkommer frågan om sanktionsavgift och i nya ärenden begärs sannolikt även omprövning av återkrav. Försäkringskassan bedömer därför att antalet beslut som kommer att omprövas ökar med **6 000**.

Om 20 procent av dessa tillkommande ärenden överklagas innebär det **1 200 ärenden** till per år som ska överlämnas till förvaltningsdomstol, och Försäkringskassan ska då företrädas av sina processförare. Antalet ärenden som överklagas till förvaltningsdomstol kan emellertid förväntas sjunka i takt med att praxis etableras.

Försäkringskassan kommer att göra 7 000–7 500 utredningar om avstängning

För att bedöma antalet som kommer att utredas för förmånsspecifik avstängning utgår vi från de polisanmälningar som gjordes under 2024.

Som framgår ovan var summan av polisanmälningar per förmån cirka 7 500 för de aktuella förmånerna under 2024.

Därutöver är det möjligt att antalet interna impulser om oriktiga uppgifter kommer att öka. Detta antagande baseras på omständigheten att felaktigt uppgiftslämnande i dag sällan leder till några konsekvenser för den enskilde, och att det därmed kan uppfattas som meningslöst att lämna impulser om ansökningar som inte har lett till en felaktig utbetalning. Att lämna impulser om sådana ärenden kan därmed komma att bli mer relevant när det införs nya sanktionsmöjligheter. Det kommer att leda till fler utredningar om avstängning. Vi uppskattar att antalet impulser från handläggningen som ska utredas för eventuell avstängning ökar med 10 procent, och att vi därmed utgår från 8 250 ärenden.

Anmälningsskyldigheten uppskattas innebära att 700–800 ärenden, som fortsatt polis-anmäls, undantas. Av dessa kan cirka 100 komma att återlämnas till myndigheten.

Om exempelvis assistansersättning och omvårdnadsbidrag skulle undantas, utifrån förslaget om att avstängningen inte ska vara oskäligen, skulle det innebära att 100 ärenden undantas från utredningen. Det förutsätter dock att förmånen rutinmässigt ska undantas, det vill säga att det inte görs någon individuell prövning och utredning.

Därmed bedömer Försäkringskassan att **7 000–7 500 ärenden** årligen framöver kan behöva utredas för eventuell avstängning.

Antalet faktiska beslut om avstängning som kommer att fattas är mycket svårt att uppskatta. I arbetet med de polisanmälningar som i dag görs, det vill säga i de ärenden som vi utgår från i beräkningen, bedömer Försäkringskassan om den enskilde har agerat medvetet eller grovt oaktsamt. Bedömningen görs utifrån de omständigheter och uppgifter som finns i ärendet. Försäkringskassan behöver inte kunna bevisa eller på något annat sätt styrka att den enskilde agerat medvetet eller grovt vårdslöst, men måste kunna motivera varför vi bedömer att det är ett misstänkt brott.⁵ Beviskraven blir något högre för ett beslut om avstängning än för att göra en polisanmälan, varför vi räknar med att en femtedel av utredningarna inte leder till beslut. En preliminär bedömning är därmed att det kan handla om upp till 6 000 beslut per år.

Försäkringskassan uppskattar att andelen beslut om avstängning som omprövas är ungefär 20 procent inledningsvis. Det skulle innebära att **1 200 ärenden** kommer att

⁵ Enligt förarbetena till bidragsbrottslagen ska de myndigheter som omfattas av lagen göra en preliminär bedömning även av subjektiva omständigheter. Detta för att sälla bort fall där det är uppenbart att brott inte har begåtts (prop. 2006/07:80, s. 90).

omprövas. Av dessa bedömer Försäkringskassan att cirka 20 procent kommer att överklagas, alltså cirka **240 ärenden**.

Utvecklingen under reformens första år

Myndighetens antaganden om volymer av sanktionsavgifter och avstängningar under de första fem åren med reformen framgår av tabellen.

Tabell 5 Uppskattat antal beslut om administrativa sanktioner kommande år

År	Sanktionsavgifter	Avstängningar
2026	3 000–5 000	800–1 000
2027	25 000–30 000	3 000
2028	45 000–50 000	5 000
2029	51 000–56 000	6 000
2030	51 000–56 000	6 000

Försäkringskassan bedömer att det är först 2029 som full volym uppnås i fråga om beslut om administrativa sanktioner, till följd av handläggningstider och att även äldre ärenden hanteras.

Noteras bör dock att antalet handläggare utökas snabbare i beräkningarna, för att kunna korta ned handläggningstiden och därmed uppnå större volymer så snabbt som möjligt. Rekryteringstakten är därmed anpassad till i vilken takt som organisationen kan växa.

Förväntade kostnader för handläggning av sanktioner

Reformen förväntas totalt sett innebära att myndigheten om några år – när volymerna är på den nivå som beskrivs i föregående avsnitt – har behov av ytterligare **88 årsarbetskrafter** jämfört med i dag. Denna uppskattning avser handläggare och utredare, omprövare och processförare. Däremot ingår inte andra funktioner såsom chefer och verksamhetsutvecklare. Kostnaderna för dessa ingår dock i de ekonomiska beräkningarna.

Tabell 6 Antal årsarbetskrafter i handläggningen

Arbetsmoment	Uppskattad förändring av antal årsarbetskrafter
Polisanmälningar	-8
Sanktionsavgifter SFB-förmåner	+63
Sanktionsavgifter statliga tandvårdsstödet	+6
Avstängning	+27
Totalt	+88

Förväntad tidsåtgång för polisanmälningar

Försäkringskassan lägger i dag i snitt två timmar per polisanmälan. En minskning av antalet polisanmälningar med 4 500 årligen innebär 9 000 färre timmar i arbetstid med polisanmälningar. Det motsvarar ett minskat behov motsvarande **8 årsarbetskrafter** inom handläggningen av polisanmälningar.

Förväntade kostnader för handläggning av sanktionsavgifter

Försäkringskassan har uppskattat den arbetsbelastning som tillkommer för återbetalningsverksamheten, i och med handläggningen av sanktionsavgifter för förmåner som omfattas av SFB, mer i detalj.

Tabell 7 Tidsåtgång per ärende för beslut om sanktionsavgift

	Tidsåtgång (minuter)	Andel av ärendena (procent)	Genomsnittstid (minuter)
Är det aktuellt med sanktionsavgift enligt föreslagna 108 a kap. 2 § SFB	5	100	5,0
Vidare utredning enligt föreslagna 108 a kap. 2 § SFB	30	2	0,6
Utreda om den enskilde har utnyttjat möjligheten till frivillig rättning	10	100	10
Utreda om sanktionsavgiften ska sättas ned, i samtliga ärenden	5	100	5,0
Utreda om sanktionsavgiften ska sättas ned, i de fall där det finns skäl att utreda vidare	30	20	6,0
Sammanställa underlag inför kommunikering	15	100	15,0
Hantera inkomna synpunkter och fatta beslut	20	40	8,0

Av tabellen ovan framgår den tillkommande handläggningen för beslut om sanktionsavgift. Det handlar om tidsåtgången för att bedöma om det är aktuellt med sanktionsavgift, utreda om det är oskäligt att besluta om sanktionsavgift, med mera. Av tabellen framgår även i hur stor andel av ärendena som de olika arbetsmomenten behöver göras. Totalt sett handlar det om en handläggningstid på i genomsnitt 50 minuter per ärende om sanktionsavgift.

Tabell 8 Tidsåtgång per ärende för indrivning av sanktionsavgift

	Tidsåtgång (minuter)	Andel av ärendena (procent)	Genomsnittstid (minuter)
Avbetalningsplan	23	10	2,3
Restföring	15	30	4,5
Telefoni	10	25	2,5
Övrigt (kravändring, skuldsanering, m.m.)	15	10	1,5

Tidsåtgången för administrationen av indrivning av sanktionsavgifter beräknas uppgå till i genomsnitt 11 minuter per ärende.

Ett ärende om sanktionsavgift bedöms därmed kräva i snitt 61 minuter. Det innebär 48 årsarbetskrafter för ärendena inom SFB om antalet ärenden är 53 500.

Försäkringskassan uppskattar tidsåtgången för ärenden som omprövas till i genomsnitt 2,5 timmar per ärende och för ärenden i förvaltningsrätten i genomsnitt 2 timmar per ärende. För omprövning och processföring behövs i så fall 15 årsarbetskrafter.

Totalt handlar det således om **63 årsarbetskrafter** för att handlägga sanktionsavgifter för förmåner inom SFB.

I beräkningen ingår enbart de förmåner som Försäkringskassan handlägger, det vill säga inte tidsåtgången för indrivning av Pensionsmyndighetens sanktionsavgifter. Det arbetet kommer att finansieras genom avgifter från Pensionsmyndigheten.

För det statliga tandvårdsstödet beräknar vi att **6 årsarbetskrafter** behövs för att handlägga sanktionsavgifter.

Tabell 9 Handläggning av sanktionsavgift

Handläggning av sanktionsavgifter	2026	2027	från 2028
Behov av årsarbetare (ÅA) SFB-förmåner	34	60	63
Behov av årsarbetare (ÅA) statliga tandvårdsstödet	3	6	6
Löpande kostnader för handläggning och förmånsnära stöd (mnkr)	31	55	58

Förväntade kostnader för handläggning av avstängning

Myndigheten baserar tidsåtgången för en utredning om avstängning på den tid som i dag läggs på en polisanmälan, vilket som har nämnts är i snitt två timmar per ärende. De beviskrav som myndigheten har i fråga om de subjektiva rekvisiten (medvetenhet eller grov oaktsamhet) är dock högre för ett beslut om avstängning än för polisanmälan. När det är fråga om beslut tillkommer också kommunikering av beslutet, med mera.

Försäkringskassan bedömer därför att de nya momenten innebär att ett ärende som leder fram till ett beslut kommer att ta i snitt 4 timmar. För de ärenden som inte leder fram till ett beslut, till exempel för att en initial granskning tyder på att en avstängning vore oskäligen, eller för att tillräckliga belägg för medvetenhet saknas, uppskattas tiden vara i snitt 2 timmar.

Baserat på de volymer som vi har uppgett ovan innebär våra bedömningar att det sammanlagt handlar om 24 årsarbetskrafter på sikt.

Försäkringskassan uppskattar tidsåtgången för ärenden som omprövas till i genomsnitt 2,5 timmar per ärende och för ärenden i förvaltningsrätten i genomsnitt 2 timmar per ärende. För omprövning och processföring behövs i så fall 3 årsarbetskrafter.

Totalt handlar det således om **27 årsarbetskrafter** för frågor om avstängning.

Tabell 10 Handläggning av avstängning

Handläggning av avstängning	2026	2027	från 2028
Behov av årsarbetare (ÅA)	13	27	27
Löpande kostnader för handläggning och förmånsnära stöd (mnkr)	11	23	23

Kostnader för införandet

Försäkringskassan kommer att behöva göra vissa implementeringsinsatser i samband med att de nya reglerna införs (utöver it-utveckling). Grovt sett handlar insatserna om att anpassa myndighetens arbetssätt, om kompetensutveckling och om kommunikation.

Totalt sett handlar det om engångskostnader på cirka **10 miljoner kronor**.

Arbetssätt

Regelverken medför förändrade arbetssätt, och för att få struktur på dessa behöver vägledning, processbeskrivningar och andra styrande och stödjande dokument utformas eller uppdateras.

Det finns också olika vägval som myndigheten behöver göra som rör tillämpningen av de nya regelverken, då utredningen (och senare regeringen) inte i detalj kan förväntas utveckla hur reglerna ska tillämpas i detalj. Det kan till exempel handla om att

- Utforma rutiner för bedömning av vilka ärenden som i framtiden ska leda till polisanmälan, som grovt bidragsbrott eller av särskilda skäl.
- Ta ställning till när en sanktionsavgift ska uppfattas som oskäligen.
- Bedöma om några förmåner helt ska undantas från förmånsspecifik avstängning och i så fall vilka.

Utredningens förslag om sanktioner inom socialförsäkringen påverkar många av de förmåner som Försäkringskassan administrerar. Befintliga regler har utformats över tid och innehåller på olika sätt viss komplexitet. Den närmare tillämpningen av sanktioner inom socialförsäkringen inom olika förmåner och i enskilda fall behöver Försäkringskassan ta ställning till redan innan de nya reglerna träder i kraft. Vid ikraftträdandedatumet bör det

därför inte finnas några kvarstående rättsliga frågor som behöver utredas närmare. Redan innan införandet behöver Försäkringskassan därför prioritera sitt arbete med rättsliga ställningstaganden om administrativa sanktioner.

Kompetensutveckling

För att få de nya regelverken och arbetssätten implementerade behöver insatser för kompetensutveckling göras, inklusive att arbetstid ägnas åt detta. Det handlar om mer omfattande utbildning som ska tas fram och genomföras för de medarbetare som ska besluta om olika slags sanktioner, alltså dels för de som gör polisanmälningar och ska utreda frågor om avstängning, dels för de som handlägger återkrav och även ska besluta om sanktionsavgifter. Dessutom behöver utbildning genomföras av all personal som handlägger de berörda förmånerna, för att skapa förståelse för konsekvenserna av felaktigt agerande från den försäkrades sida samt för att hantera avstängningsfrågor.

Kommunikation

Att sanktionsavgifter införs blir en stor förändring och kommer att innebära större konsekvenser för den som lämnar felaktiga uppgifter. I samband med införandet av de nya reglerna planerar Försäkringskassan därför att genomföra en kommunikationskampanj riktad till allmänheten. Därutöver behöver informationen till de som ansöker om eller som redan har ersättning från socialförsäkringen utvecklas.

It-kostnader förknippade med införandet av sanktioner

För att hantera reformen behöver it-stöd utvecklas för att handlägga sanktionsavgifter och avstängning. I fråga om avstängning behövs dels it-stöd för att utreda och besluta om avstängning, dels att it-stöd inom respektive förmån kan hantera eventuella avstängningar vid ansökan.

De beräkningar som ligger till grund för redovisningen nedan innehåller viss osäkerhet. Det handlar framför allt om att utvecklingsinsatserna behöver koordineras med andra viktiga utvecklingsinitiativ. Kostnadsberäkningen är också baserad på Försäkringskassans normala produktivitet. Om Försäkringskassan behöver anlita konsulter eller rekrytera ny personal för it-utveckling kommer de uppskattade kostnaderna att öka, eftersom produktiviteten kan förväntas vara lägre i den tillkommande delen av verksamheten.

Tabell 11 Sammanställning av kostnader för it-utveckling

It-utveckling	Belopp i miljoner kronor	
	Min	Max
Sanktionsavgifter, förmåner inom SFB	80	100
Sanktionsavgifter, statliga tandvårdsstödet	5	7
Avstängning	76	116
- utveckling av stöd för att utreda och besluta om avstängning	16	16
- förmånsspecifik utveckling, för att kontrollera avstängning	60	100
Totalt	161	223

Principer för beräkning av it-kostnaderna

För beräkning av kostnaderna för reformen har vi använt maxbeloppen från tabellen ovan.

I kalkylen som beskriver de kostnader som myndigheten bedömer till följd av reformen antas all it-utveckling finansieras till 80 procent med lån och till 20 procent med förvaltningsanslag, vilket motsvarar utfallet de senaste åren för myndighetens it-utveckling.

Vidare tillämpas som regel fem års avskrivningstid på Försäkringskassan för balanse-
rade utgifter för it-system. I kalkylen inkluderas även räntekostnad.

Utöver de kostnader för it-utveckling som beskrivs ovan uppkommer också löpande
kostnader för förvaltningen av it-stöden, som beräknas som viss procentandel av
utvecklingskostnaden. För vidareutvecklingen av it-stöden inom de olika förmånerna,
den förmånsspecifika utvecklingen för att kontrollera avstängning, används schablonen
5 procent av utvecklingskostnaden. För övriga delar, som är nyutveckling, används
15 procent.

En mindre del av utvecklingen kommer att finansieras med avgifter från Pensions-
myndigheten. Vi har dock ännu inte beräknat denna andel.

Sanktionsavgifter

De it-system som återkravsverksamheten använder i dag behöver utvecklas för att även
möjliggöra hanteringen av administrativa sanktionsavgifter. Kostnaderna för nödvändig
it-utveckling kopplad till sanktionsavgifter bedöms preliminärt vara 80–100 miljoner
kronor. Dessa delar behövs:

Handläggning av sanktionsavgift

- Utöka befintligt återbetalningssystem för att utreda, bedöma och besluta om sanktionsavgift.
- Nya kommunicerings- och beslutsbrev.
- Utökning av databas för lagring av nya uppgifter.
- Statistik; uppgift om sanktionsavgift ska kunna följas upp i statistiken för besluts-
underlag för återkrav, beslutade återkrav och fordringar.
- Mina Sidor; DMI (digitala meddelanden i inloggat läge) med mera.
- Utökad hantering av rättelse, omprövning och dom.
- Införa logik för datum-hantering.

Driva in sanktionsavgift

- Nya beloppstyper för krav med sanktionsavgift.
- Anpassad avräkningsordning.
- Anpassad ränteberäkning.
- Eventuellt nya fordringsbrev.
- OCR-nummerhantering.
- Kontroller vid restföring.
- Hantera krav utan förfallodatum.
- Anpassad bokföring.
- Möjlighet att betala tillbaka nedsatt sanktionsavgift.

Förmånsspecifik avstängning

It-system för avstängningen behöver också utvecklas. Det handlar både om att hand-
lägga och registrera själva besluten och om att möjliggöra kontroll av avstängningen i de
olika förmånerna. Totalt summeras kostnaderna för dessa utvecklingsinsatser till
76–116 miljoner kronor, där spannet huvudsakligen beror på de förmånsspecifika
kostnaderna.

I kostnaderna ingår

- Lösningssarkitektur, det vill säga att anpassa it-systemen till de nya reglerna.
- Skapa ett gemensamt IT-system för att hantera och kontrollera förmånsspecifika
avstängningar, vilket inkluderar:

- gränssnitt för handläggare att se, skapa och justera avstängningar,
- tjänster som förmåner kan använda för att kontrollera om kund är avstängd.
- tjänster för att meddela förmåner om avstängning skapats eller förändrats.
- grundläggande basfunktionalitet, exempelvis att skapa applikation, etablera körmiljö, kommunikationsvägar och säkerhetsmekanismer, samt anslutning till Försäkringskassans grunddatalager.
- Lägga till förmånsspecifik avstängning i Försäkringskassans grunddatalager.
- Visa förmånsspecifik avstängning i ärendehanteringssystemen.
- Utveckling av förmånernas it-stöd, exempelvis genom att
 - införa kontroll om kund är avstängd i ärendeprocesserna.
 - hantera förändring av avstängning till följd av exempelvis omprövning, överklagan eller domstolsbeslut, vilket kan leda till att beslut ska ändras i avslutade ärenden.
 - uppdatera beslutsbrev till kund.
 - uppföljning av statistik.
 - leverans- och incidenthantering.

Kostnaden för utveckling av de myndighetsgemensamma delarna, det vill säga de delar som inte handlar om utveckling för specifika förmåner uppgår till cirka 16 miljoner kronor.

Det finns i dag cirka 40 förmåner med ärendehandläggning, och av dessa saknar 15 förmåner it-stöd. Vi har utgått från att 20 av förmånssystemen behöver anpassas. För de 15 förmåner som idag saknar it-stöd kommer en funktion för att meddela förmånshandläggare om bidragsspärr att behöva utvecklas.

Kostnaden för utvecklingen av varje förmåns it-stöd bedöms vara 3–5 miljoner kronor, men är svårbedömd. Kostnaderna kan emellertid väntas bli mer överblickbara under tiden som it-utvecklingen pågår eftersom denna utveckling kan göras sekventiellt. Precisionen i kostnadsberäkningen kan därmed väntas öka efter it-utvecklingen för de första förmånerna.

Särskilt om införandet av sanktioner inom det statliga tandvårdsstödet

Återkrav av ärenden inom det statliga tandvårdsstödet hanteras separat från övrig återkravsverksamhet på Försäkringskassan.

För närvarande pågår ett större reformarbete gällande det statliga tandvårdsstödet, som benämns tiotandvården. Den it-utveckling som behövs inom detta arbete behöver ha företräde framför den utveckling som behövs för att underlätta arbetet med sanktioner på socialförsäkringsområdet. Myndigheten har därför fört fram till utredningen att ikraftträdandedatumet för det statliga tandvårdsstödet bör vara senare än den 1 juli 2026.

För att ändå kunna beskriva behovet av it-utveckling som behövs för införandet av sanktioner har Försäkringskassan gjort en grov bedömning av utvecklingsbehovet. Det handlar enbart om utveckling i det nya it-systemet som är under utveckling (NIT) till en total kostnad av 8 miljoner kronor.

Denna utveckling kommer dock att behöva vänta tills pågående projekt kopplade till tiotandvården är klara. Om Försäkringskassan ska handlägga sanktioner inom det statliga tandvårdsstödet innan dess kommer det att behöva göras manuellt.

Det är i dagsläget svårt att uppskatta när i tid dessa pågående projekt kommer att vara klara, men projekten kommer inte att vara klara till den 1 juli 2026.

Undanträngningseffekter

I uppdraget ingår att analysera framtida kostnader till följd av eventuella undanträngningseffekter. I den här delen har vi avgränsat oss till undanträngningseffekter när det gäller it-utveckling.

Vi kan konstatera att införandet av sanktioner inom socialförsäkringen innebär undanträngningseffekter och därmed stora kostnader. Detta eftersom Försäkringskassan har pågående och planerade projekt som behöver genomföras, i vissa fall parallellt med utveckling som behövs för de administrativa sanktionerna. I stora drag handlar det om initiativ förknippade med bidragsbrott och felaktiga utbetalningar, effektivisering av förvaltningen, livscykelhantering och andra pågående eller kommande reformer.

För att kunna genomföra den nödvändiga utvecklingen kommer det att krävas en utökning av Försäkringskassans it-utvecklingskapacitet. Grunden för detta är ökade ekonomiska medel, men det handlar också om kompetensförsörjning. I nuläget är det svårt att bedöma kostnaden för att höja kapaciteten och behålla den över tid. Frågor som gäller kompetensförsörjningen behöver beaktas ur ett längre tidsperspektiv för att ta hänsyn till myndighetens långsiktiga behov av it-utveckling. Detta eftersom det tar lång tid att utöka den totala utvecklingskapaciteten. Ökade resurser gör det möjligt att rekrytera ny personal eller anlita konsulter, men man kan utgå från att den tillkommande personalen har lägre produktivitet och behöver utbildas, vilket tar befintlig personals tid i anspråk.

Försäkringskassan vill i sammanhanget erinra om att den stora neddragningen av personalstyrkan som genomförts under 2023 och 2024 har inneburit att kritiska nyckelkompetenser gått förlorade och att myndighetens utvecklingskapacitet har minskat betydligt. Den ekonomiska situationen under 2023 och 2024 gör att vi går in i 2025 med en låg kapacitet och en hög utvecklingsskuld. Utvecklingsskulden innebär att det är en stor utmaning att leva upp till de förväntningar som finns när det gäller möjligheterna att anpassa it-systemen till ny lagstiftning samtidigt som myndigheten ska hantera grunduppdraget, effektivisera verksamheten, göra andra förbättringar för att underlätta för de försäkrade och stärka vår förmåga att leverera alla våra uppdrag samt genomföra generationsväxlingen av plattformar och system.

Försäkringskassan har ett stort behov av att modernisera it-systemen, då många närmar sig slutet av sin livscykel och vissa leverantörer upphör med support. I de fall det är möjligt att förhandla fram fortsatt support, kommer det att handla om en väsentligt högre kostnad än tidigare. Om it-utveckling skjuts upp kommer det även att handla om dubbla drift- och förvaltningskostnader, då nya system utvecklas parallellt med att befintliga system fortfarande är i drift. Dessa kostnader kan komma att bli betydligt större än vad vi tidigare räknat med.

Vad storleken på kostnaderna av undanträngningseffekterna blir har inte kunnat beräknas i detta skede. Det kan dock konstateras att kostnaderna står i direkt relation till tidpunkten för ikraftträdandet – ju tidigare ikraftträdande, desto större kostnader.

Möjlig förberedelse- och införandeplan

Nedan följer en preliminär förberedelse- och införandeplan för att implementera de administrativa sanktionerna. Implementeringen av reformen kommer att ske stegvis och planen kommer därför att behöva justeras.

Som nämns ovan menar vi att implementeringen av administrativa sanktioner inom det statliga tandvårdsstödet kommer att behöva ske senare än övriga förmåner. Åtgärder som berör denna förmån bör därför förskjutas i tid jämfört med vad som anges i förberedelse- och införandeplanen.

Förberedelse- och införandeplanen innefattar de områden som beskrivits tidigare, det vill säga *arbetssätt*, *kompetensutveckling* och *kommunikation*. Därutöver ingår *it-utveckling*, som behöver påbörjas 2025, och den *rekrytering* av personal som behöver göras i takt med att volymerna inom reformen ökar.

Fas 1: till december 2025 – fortsatt planering och analys

I den första fasen behöver de förberedande analyser och bedömningar som redan tagits fram utvecklas. Det innefattar dels kompletterande bedömningar av behov av verksamhetsanpassningar, dels behov av it-utveckling.

Under den här fasen behöver myndigheten bland annat:

- Påbörja utvecklingen av de interna processer som behöver förändras, till exempel vägledning, processbeskrivningar och övriga styrande och stödjande dokument.
- Bedöma vilka rättsliga ställningstaganden som behöver tas fram.
- Uppdatera bemanningsplaner och planera för rekrytering av nya medarbetare.
- Göra en närmare analys av hur de administrativa sanktionerna ska hanteras inom de befintliga it-systemen och vilka anpassningar som krävs.
- Utifrån förändringar i lagstiftning och förtydliganden i de rättsliga förutsättningarna tas en arkitekturell lösning för it-stöden fram.
- Påbörja arbetet med att utveckla it-stöd för avstängningar.

Fas 2: januari 2026 – juni 2026 – förberedelser

Under den här fasen behöver Försäkringskassan fortsatt utveckla de it-stöd som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna hantera sanktionsavgifterna och den förmåns-specifika avstängningen. Rättsliga ställningstaganden behöver tas fram och intern och extern kommunikation behöver planeras och påbörjas.

Under den här fasen behöver myndigheten bland annat:

- Ta fram och informera om nya rättsliga ställningstaganden.
- Arbeta om processer, vägledning och andra styrande och stödjande dokument.
- Analysera hur en högre grad av tekniskt stöd kan bidra till att effektivisera handläggningen av de administrativa sanktionerna.
- Utarbeta rutiner för hanteringen av Pensionsmyndighetens sanktionsavgifter.
- Föra dialog med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten om gemensamma frågor kring reformens implementering.
- Ta fram och genomföra första omgångarna av kompetensutveckling av medarbetare, enligt avsnittet Kompetensutveckling.
- Påbörja rekrytering av medarbetare för att hantera sanktionsavgifter och avstängning.
- Utveckla och anpassa det befintliga it-stödet för återbetalning för att kunna hantera sanktionsavgifter, inklusive kommunikations- och beslutsbrev samt statistikhantering. Anpassa systemet för att hantera nya beloppstyper, krav och ränteberäkningar.
- Lägga till förmåns-specifik avstängning i Försäkringskassans grunddatalager.

- Anpassning av förmånsspecifika it-system för att hantera avstängning, inklusive funktionalitet för att kontrollera avstängning, hantera förändringar eller borttagande av avstängning.
- Börja ansluta förmåner till det gemensamma systemet för förmånsspecifik avstängning.
- Planera och påbörja en kommunikationsinsats i syfte att informera allmänheten om de nya reglerna. Den bör genomföras samordnat med Pensionsmyndigheten.
- Utveckla information till sökande och befintliga förmånstagare inom respektive förmån.

Fas 3: juli 2026 – december 2026

Den här fasen innefattar dels att fortsätta it-utvecklingen och implementera lagändringarna samt processerna för hanteringen, dels att fortsatt rekrytera och utbilda medarbetare.

Under den här fasen behöver myndigheten bland annat:

- Ansluta fler förmåner till it-stöden.
- Fortsätta kompetensutvecklingen.
- Fortsätta rekryteringen av personal.
- Genomföra fortsatta kommunikationsinsatser.

Fas 4: januari 2027 och framåt – fortsatt utveckling och uppföljning

Under den här fasen behöver myndigheten bland annat:

- Fortsätta rekryteringen av personal.
- Följa upp implementeringen och hur tillämpningen sker i praktiken. Eventuellt revidera processer.
- Slutföra it-utvecklingen.
- Följa upp kostnaderna.
- Ta fram statistik för sanktionsavgifter, avstängningar och polisanmälningar, samt analysera effekterna på Försäkringskassans verksamhet.

Förutsättningar för att kunna genomföra planen

För att ovanstående ska vara möjligt för myndigheten att genomföra behövs också vissa ytterligare förutsättningar.

Försäkringskassan tar, som nämns ovan, inte ställning till utredningens olika förslag i denna redovisning, vilket inbegriper det tänkta ikraftträdandedatumet den 1 juli 2026. Myndigheten kan dock konstatera att om Försäkringskassan förväntas hantera administrativa sanktioner från och med detta datum behöver myndigheten påbörja Anpassningar och utvecklingsinsatser i god tid. Ett förberedande regeringsuppdrag, med tillhörande finansiering, behöver lämnas till Försäkringskassan senast april 2025.

En framgångsrik implementering av reformen kan också underlättas om utredningens förslag i det kommande lagstiftningsarbetet preciseras närmare.

Många av beräkningarna ovan baseras på osäkra antaganden. Det finns därför behov av uppföljning av reformen om några år, för att kunna revidera kostnadsuppskattningarna.

Sammanfattning av konsekvenser för Försäkringskassan

De uppskattade kostnaderna för Försäkringskassan som har beskrivits ovan kan sammanfattas i följande två tabeller för respektive administrativ sanktion, det vill säga för sanktionsavgifter respektive för avstängning (inklusive minskningen av antalet polisanmälningar).

Tabell 12 Förvaltningskostnader* (miljoner kronor) för sanktionsavgifter

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Införande it-utveckling	6	16	22	18	18	18	12	3
<i>It-utveckling anslagsfinansierad</i>	5	10	6	0	0	0	0	0
<i>Avskrivningar</i>	0	5	14	17	17	17	12	3
<i>Räntor</i>	1	1	1	1	1	1	0	0
Införande Övrigt	1	4	1	0	0	0	0	0
Summa införandekostnader	7	20	22	18	18	18	12	3
Handläggning	0	32	57	59	59	59	59	59
Drift och underhåll it-system	0	11	16	16	16	16	16	16
Summa löpande kostnader	0	43	73	75	75	75	75	75
Total summa	7	63	95	94	93	93	88	78

* 2024 års prisnivå

Tabell 13 Förvaltningskostnader* (miljoner kronor) för avstängning

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Införande it-utveckling	2	18	26	20	20	19	13	4
<i>It-utveckling anslagsfinansierad</i>	2	11	10	0	0	0	0	0
<i>Avskrivningar</i>	0	6	15	19	19	19	13	4
<i>Räntor</i>	0	1	1	1	1	1	0	0
Införande Övrigt	1	4	1	0	0	0	0	0
Summa införandekostnader	3	22	26	20	20	19	13	4
Handläggning	0	11	21	17	17	17	17	17
Drift och underhåll it-system	0	5	7	7	7	7	7	7
Summa löpande kostnader	0	16	29	24	24	24	24	24
Total summa	3	38	55	44	43	43	37	28

* 2024 års prisnivå

Sammanfattningsvis innebär reformen förvaltningskostnader för Försäkringskassan enligt nedanstående tabell. Hänsyn har inte tagits till att en del av it-utvecklingen ska finansieras av Pensionsmyndigheten genom avgifter.

Tabell 14 Förvaltningskostnader* (miljoner kronor) – totalt

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Införande it-utveckling	8	34	48	38	38	37	25	7
<i>It-utveckling anslagsfinansierad</i>	7	21	16	0	0	0	0	0
<i>Avskrivningar</i>	0	11	29	36	36	36	25	7
<i>Räntor</i>	1	1	3	3	2	1	0	0
Införande Övrigt	2	9	1	0	0	0	0	0
Summa införandekostnader	10	42	49	38	38	37	25	7

Handläggning	0	43	78	76	76	76	76	76
Drift och underhåll it-system	0	16	23	23	23	23	23	23
Summa löpande kostnader	0	59	102	100	99	99	99	99
Total summa	10	101	150	138	137	136	124	106

* 2024 års prisnivå

Den fortsatta utvecklingen

Denna redovisning beskriver de direkta kostnaderna för Försäkringskassan till följd av reformen, i fråga om it-utveckling och ökade kostnader för handläggning av de administrativa sanktionerna. Som nämns ovan utgår redovisningen ifrån att handläggning sker på samma sätt som i dag, och hänsyn har inte kunnat tas till att den tekniska utvecklingen – inte minst inom AI-området – bör kunna förändra arbetssätten.

Avsikten med förslagen är att de ska ha avskräckande effekter, men det är viktigt att notera att det inte har funnits möjlighet för myndigheten att bedöma de preventiva effekterna. Därmed har det inte heller varit möjligt att bedöma i vilken utsträckning som antalet felaktiga ansökningar till myndigheten kommer att minska, det vill säga hur behovet av handläggning och kontrollverksamhet förändras med anledning av sanktionerna. Dessa effekter är dock något som uppstår på längre sikt och det är inte i närtid möjligt att dra ned på dessa verksamheter för att de administrativa sanktionerna ska kunna genomföras inom befintliga ekonomiska ramar.

Det har också varit svårt att uppskatta hur omfattningen av de felaktiga utbetalningarna kommer att minska till följd av det nya regelverket. Därmed ger inte denna redovisning en fullständig bild av de sammanlagda statsfinansiella konsekvenserna.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av överdirektör Maria Rydbeck, avdelningschef Stefan Blom och verksamhetsutvecklare Björn Axelsson, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Björn Axelsson